Torsdag den 10. marts 2022

P9_TA(2022)0080

Ødelæggelse af kulturarv i Nagorno-Karabakh

Europa-Parlamentets beslutning af 10. marts 2022 om ødelæggelse af kulturarv i Nagorno-Karabakh (2022/2582(RSP))

(2022/C 347/18)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til sine tidligere beslutninger om Armenien og Aserbajdsjan,

— der henviser til sin beslutning af 16. februar 2006 om kulturarv i Aserbajdsjan ([1]),

— der henviser til sin beslutning af 17. februar 2022 om gennemførelsen af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik — årsberetning 2021 ([2]),

— der henviser til den fælles erklæring af 9. december 2021 fra formanden for Delegationen for Forbindelserne med Sydkaukasus, Europa-Parlamentets faste ordfører om Armenien og Europa-Parlamentets faste ordfører om Aserbajdsjan vedrørende Den Internationale Domstols kendelser af 7. december 2021 i sagerne mellem Armenien og Aserbajdsjan,

— der henviser til rapporterne fra Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance under Europarådet,

— der henviser til den fælles meddelelse fra Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik af 18. marts 2020 med titlen »Det Østlige Partnerskab efter 2020: Styrkelse af modstandsdygtigheden — resultater for alle i Det Østlige Partnerskab« (JOIN(2020)0007),

— der henviser til den økonomiske plan og investeringsplanen for landene i Det Østlige Partnerskab,

— der henviser til erklæringen fra medformændene for Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) af 11. november 2021, hvori betydningen af at beskytte historiske og kulturelle steder i regionen gentages,

— der henviser til Den Internationale Domstols (ICJ's) kendelser af 7. december 2021,

— der henviser til Rådets konklusioner af 21. juni 2021 om EU's tilgang til kulturarv i konflikter og kriser,

— der henviser til UNESCO's konvention af 16. november 1972 om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv,

— der henviser til UNESCO's erklæring af 17. oktober 2003 om forsætlig ødelæggelse af kulturarv,

— der henviser til den internationale konvention om civile og politiske rettigheder af 16. december 1966,

— der henviser til den europæiske kulturkonvention, den reviderede europæiske konvention om beskyttelse af den arkæologiske arv og rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal, som Armenien og Aserbajdsjan er part i,

— der henviser til Haagerkonventionen af 1954 om beskyttelse af kulturværdier i tilfælde af væbnet konflikt, som Armenien og Aserbajdsjan er part i, og protokollen hertil, som finder anvendelse på besatte områder, og den anden protokol om øget beskyttelse af kulturværdier, som forbyder »enhver ændring af, eller ændring i anvendelsen af, en kulturgenstand, der har til formål at skjule eller ødelægge kulturelle historiske eller videnskabelige beviser«,

([1]) EUT C 290 E af 29.11.2006, s. 421.
([2]) Vedtagne tekster, P9_TA(2022)0039.

— der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder af 10. december 1948,

— der henviser til den internationale konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination af 21. december 1965,

— der henviser til forretningsordenens artikel 144, stk. 5, og artikel 132, stk. 4,

A. der henviser til, at vanhelligelse eller ødelæggelse af monumenter eller genstande af kulturel, religiøs eller national arv er i strid med Den Europæiske Unions principper;

B. der henviser til, at 1 456 monumenter, hovedsagelig armenske, kom under Aserbajdsjans kontrol efter våbenhvilen den 9. november 2020; der henviser til, at Aserbajdsjan forårsagede betydelig forsætlig skade på armensk kulturarv under krigen i 2020, navnlig under beskydningen af Gazanchi-kirken, katedralen af Kristus Frelseren/Ghazanchetsots-katedralen i Shusha/Shushi samt ødelæggelsen, ændringen af anvendelsen eller beskadigelsen af andre kirker og kirkegårde under og efter konflikten såsom Zoravor Surb Astvatsatsin-kirken nær byen Mekhakavan og St. Yeghishe-kirken i landsbyen Mataghis i Nagorno-Karabakh; der henviser til, at præsident Alijev under sit besøg i den armenske kirke i Tsakuri fra det 12. århundrede lovede at fjerne dens armenske inskriptioner;

C. der henviser til, at kulturarv, som nævnt i UNESCO's erklæring fra 2003 om forsætlig ødelæggelse af kulturarv, er et vigtigt element i lokalsamfunds, gruppers og enkeltpersoners kulturelle identitet og i den sociale samhørighed, hvorfor en forsætlig ødelæggelse af kulturarv kan have negative konsekvenser for den menneskelige værdighed og menneskerettighederne;

D. der henviser til, at ødelæggelse af kulturarvssteder, artefakter og genstande bidrager til optrapning af fjendtligheder, gensidigt had og racemæssige fordomme mellem og inden for samfund;

E. der henviser til, at respekt for mindretal, herunder beskyttelse af deres kulturarv, er en del af den europæiske naboskabspolitik; der henviser til, at den europæiske naboskabspolitik har til formål at etablere et partnerskab med Armenien og Aserbajdsjan på grundlag af fælles værdier;

F. der henviser til, at den seneste væbnede konflikt i og omkring Nagorno-Karabakh ophørte efter en aftale om en fuldstændig våbenhvile i og omkring Nagorno-Karabakh mellem Armenien, Aserbajdsjan og Rusland, som blev undertegnet den 9. november 2020 og trådte i kraft den 10. november 2020;

G. der henviser til, at der ligger talrige kirker, moskéer, korssten og kirkegårde i Nagorno-Karabakh;

H. der henviser til, at ICJ den 7. december 2021 i sin kendelse anførte, at Aserbajdsjan skal træffe alle nødvendige foranstaltninger for at forebygge og straffe hærværk og vanhelligelse, der påvirker armensk kulturarv, herunder, men ikke begrænset til, kirker og andre religiøse samlingssteder, monumenter, landmærker, kirkegårde og artefakter; der henviser til, at ICJ beordrede Armenien og Aserbajdsjan til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at forhindre tilskyndelse til og fremme af racehad; der henviser til, at ICJ beordrede Aserbajdsjan til at beskytte alle personer, som blev fanget i forbindelse med konflikten i 2020, og som fortsat tilbageholdes, mod vold og legemsbeskadigelse; der henviser til, at ICJ i sine kendelser har anført, at begge parter skal afholde sig fra enhver handling, der kan forværre eller forlænge tvisten for domstolen eller gøre det vanskeligere at løse den;

I. der henviser til, at UNESCO har gentaget landenes forpligtelse til at beskytte kulturarven i overensstemmelse med Haagerkonventionen af 1954 om beskyttelse af kulturværdier i tilfælde af væbnet konflikt og har foreslået at gennemføre en uafhængig ekspertmission med henblik på at udarbejde en foreløbig opgørelse over væsentlige kulturelle ejendomme som et første skridt hen imod en effektiv beskyttelse af regionens kulturarv;

J. der henviser til, at beskyttelse af kulturarv spiller en central rolle med hensyn til at fremme varig fred ved at fremme tolerance, interkulturel og tværreligiøs dialog og gensidig forståelse samt demokrati og bæredygtig udvikling;

K. der henviser til, at kulturgenstande er af stor kulturel, kunstnerisk, historisk og videnskabelig betydning og skal beskyttes mod uretmæssig erhvervelse, forringelse og ødelæggelse; der henviser til, at armenske kirker og klostre er en del af den ældste kristne arv i verden og en del af menneskehedens fælles arv;

L. der henviser til, at der i retssagen ved ICJ er blevet fremsat alvorlige påstande om de aserbajdsjanske myndigheders medvirken til ødelæggelse af gravpladser, kirker og historiske monumenter i Nagorno-Karabakh;

M. der henviser til, at den langvarige konflikt har haft katastrofale følger for Nagorno-Karabakhs og regionens kulturarv; der henviser til, at Aserbajdsjan i løbet af de seneste 30 år har foretaget en uoprettelig ødelæggelse af den religiøse og kulturelle arv, navnlig i Den Autonome Republik Nakhitjevan, hvor 89 armenske kirker, 20 000 grave og mere end 5 000 gravsten er blevet ødelagt; der henviser til, at dette også er sket i de tidligere konfliktområder, som Armenien har leveret tilbage til Aserbajdsjan, hvor især Aghdam og Fuzuli er blevet næsten fuldstændig destrueret og udplyndret;

N. der henviser til, at den første Nagorno-Karabakh-krig førte til, at den aserbajdsjanske kulturarv blev beskadiget eller ødelagt, herunder kulturelle og religiøse bygninger, som aserbajdsjanske internt fordrevne personer i regionen havde efterladt, idet disse steder blev enten helt eller delvist ødelagt, overladt til at gå i forfald, eller skilt ad for at blive brugt til byggematerialer;

O. der henviser til, at fjernelsen af sporene fra den armenske kulturarv i Nagorno-Karabakh-regionen ikke blot tager form af ødelæggelse og beskadigelse, men også af historieforfalskning og forsøg på at fremstille den som såkaldt kaukasisk-albansk kultur; der henviser til, at Aserbajdsjans kulturminister, Anar Karimov, den 3. februar 2022 meddelte, at der ville blive nedsat en arbejdsgruppe, der ville få til opgave at fjerne »de fiktive spor, som armeniere har anbragt på albanske religiøse templer«;

1. fordømmer på det kraftigste Aserbajdsjans vedvarende politik med at fjerne og benægte den armenske kulturarv i og omkring Nagorno-Karabakh i strid med folkeretten og ICJ's nylige afgørelse;

2. påpeger, at udslettelsen af den armenske kulturarv er en del af et bredere mønster, idet den indgår i en systematisk politik på statsniveau for armenofobi, historisk revisionisme og had mod armeniere, der promoveres af de aserbajdsjanske myndigheder, herunder i form af dehumanisering, forherligelse af vold og territoriale krav over for Republikken Armenien, som truer freden og sikkerheden i Sydkaukasus;

3. understreger, at kulturarv har en universel dimension som historisk vidnesbyrd, der ikke kan adskilles fra folkenes identitet, og som det internationale samfund er nødt til at beskytte og bevare for de kommende generationer; understreger betydningen af regionens rige kulturarv; opfordrer indtrængende alle stater til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af de immaterielle kulturarvssteder, der befinder sig i områder, som er under deres kontrol; beklager dybt, at konflikterne i Nagorno-Karabakh-regionen har ført til ødelæggelse og udplyndring af den fælles kulturarv, hvilket har givet næring til yderligere mistillid og fjendskab;

4. minder om, at historisk revisionisme og ødelæggelse og skamfering af den kulturelle eller religiøse arv er i strid med ICJ's kendelse af 7. december 2021 samt med Parlamentets beslutning af 20. maj 2021 ([3]);

5. fastslår ligesom anklagemyndigheden ved ICJ, at kulturarven udgør et enestående og vigtigt vidnesbyrd om folkenes kultur og identitet, og at forringelse og ødelæggelse af denne kulturarv, uanset om den er materiel eller immateriel, udgør et tab, såvel for de berørte samfund som for det internationale samfund som helhed;

6. værdsætter den centrale rolle, som UNESCO spiller med hensyn til at beskytte kulturarven og fremme kulturen som et instrument til at bringe folk tættere på hinanden og fremme dialogen;

7. påskønner UNESCO's forslag om at udsende en uafhængig ekspertmission og opfordrer til, at den udsendes hurtigst muligt; understreger, at Aserbajdsjan skal give uhindret adgang til alle kulturarvssteder, således at missionen kan besigtige deres tilstand på stedet og udarbejde en fortegnelse over dem;

([3]) Europa-Parlamentets beslutning af 20. maj 2021 om krigsfanger efter den seneste konflikt mellem Armenien og Aserbajdsjan (EUT C 15 af 12.1.2022, s. 156).

8. insisterer kraftigt på, at Aserbajdsjan skal give UNESCO adgang til kulturarvsstederne i de områder, det kontrollerer, så de kan blive registreret, og at Aserbajdsjan skal sørge for at beskytte dem; opfordrer indtrængende Aserbajdsjan til at sikre, at der ikke gøres noget ved de armenske kulturarvssteder, inden de er blevet besigtiget af UNESCO's mission, og at armenske og internationale kulturarvseksperter konsulteres forud for og inddrages tæt i ethvert tiltag på armenske kulturarvssteder; opfordrer til en fuldstændig restaurering af disse og andre nedrevne steder og til større inddragelse af det internationale samfund, navnlig UNESCO, i beskyttelsen af verdens kulturarvssteder i regionen;

9. opfordrer EU til at deltage aktivt i bestræbelserne for at beskytte den kulturarv, der er i fare i Nagorno-Karabakh, navnlig ved at indføre mekanismer, der kan lette UNESCO's undersøgelsesmission; opfordrer til, at alle initiativer, herunder af privat karakter, bidrager til at bevare denne kulturarv; foreslår, at EU's Satellitcenter (Satcen) anvendes til at levere satellitbilleder, som kan gøre det lettere at bedømme den truede kulturarvs ydre tilstand i regionen;

10. understreger behovet for at betragte beskyttelsen af den historiske og kulturelle arv inden for rammerne af den overordnede målsætning om løsning af konflikten mellem Armenien og Aserbajdsjan og endelig fastlæggelse af Nagorno-Karabakhs status; opfordrer i denne forbindelse Aserbajdsjan til at frafalde sine maksimalistiske mål, militaristiske tilgang og territoriale krav over for Armenien og gå seriøst ind i forhandlinger under ledelse af OSCE's Minskgruppe om Nagorno-Karabakhs endelige status;

11. understreger, at de foranstaltninger, der er angivet i ICJ's kendelser af 7. december 2021, skal træffes hurtigst muligt; understreger, at ethvert nyt tilfælde af ødelæggelse eller ombygning af kulturarv straks bør tages op af det internationale samfund;

12. opfordrer Aserbajdsjan til fuldt ud at gennemføre ICJ's foreløbige afgørelse, navnlig ved at »afstå fra at undertrykke det armenske sprog, ødelægge armensk kulturarv eller på anden måde fjerne sporene af den armenske kulturhistorie eller hindre armeniernes adgang til og nydelse heraf« og ved at »restaurere eller tilbagelevere armenske kulturelle og religiøse bygninger og steder, artefakter eller genstande«;

13. gentager sin opfordring til EU om at indarbejde en klausul om beskyttelse af arkæologiske og historiske steder i handlingsplanerne for dets partnerskab med Armenien og Aserbajdsjan, som begge deltager i den europæiske naboskabspolitik;

14. understreger, at respekt for mindretalsrettigheder, herunder historisk, religiøs og kulturel arv, er en afgørende forudsætning for en effektiv gennemførelse af den europæiske naboskabspolitik og for tilvejebringelse af betingelserne for rehabilitering efter krigen, reel forsoning og gode naboskabsforbindelser mellem Armenien og Aserbajdsjan;

15. opfordrer Aserbajdsjans og Armeniens regeringer til med støtte fra det internationale samfund at sikre en effektiv efterforskning af alle påstande om krænkelser af folkeretten, herunder beskyttelse af kulturarven;

16. opfordrer EU og medlemsstaterne til at fortsætte med at støtte arbejdet i internationale organisationer, der arbejder for at beskytte den kulturelle og religiøse arv;

17. opfordrer EU og medlemsstaterne til fortsat at støtte ydelsen af akut humanitær bistand;

18. opfordrer EU og medlemsstaterne til at støtte civilsamfundsorganisationer i Armenien og Aserbajdsjan, som reelt bidrager til forsoning;

19. opfordrer EU, UNESCO, Europarådet og OSCE til i fællesskab at fremme og støtte bestræbelser for at beskytte den kulturelle og religiøse arv;

20. opfordrer Kommissionen til at anvende alle tilgængelige redskaber til at forhindre hærværk, ødelæggelse eller ændring af kulturarv i Nagorno-Karabakh;

21. understreger, at det internationale samfunds bestræbelser på at beskytte kulturarven er afgørende for at skabe grundlag for bæredygtig fred i regionen;

22. pålægger sin formand at sende denne beslutning til næstformanden i Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Rådet, Kommissionen, Armeniens regering og præsident, Aserbajdsjans regering og præsident, generalsekretæren for Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, Europarådets generalsekretær, UNESCO's generaldirektør og FN's generalsekretær.